

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

תוכן

- א. תקרה שאין עליה מעזיבה ... מפקפק או נוטל אחת מבינתים ... בביטולי תקרה קא מיפלגני¹
- ב. בנסרים משופין ... גזרת כלים.....
- ג. במעדיף ... נתונים שתי נותנן ערב ערב נותנן שתי.....
- ד. סככה בבלאי כלים פסולה.....

דף טו.

א. תקרה שאין עליה מעזיבה ... מפקפק או נוטל אחת מבינתים ... בביטולי תקרה קא מיפלגני

בית המקורה¹ בנסרים בלבד אפילו ללא רעפים, טיט, או טיח, נסרים אלו פסולים לסיכוך אפילו אין ברחבן ארבעה טפחים, לפי שלא הונחו כאן לשם צל אלא לשם דירה, וצריך לעשות מעשה² להכשירם לשם סוכה, שהרי נאמר "תעשה" ולא מו העשוי כמו שנתבאר לעיל, כיצד מכשירן לישוב תחתיהן לשם סוכה, ינענע את כל הנסרים לשם סוכה³, או שיטול נסר אחד מבין שנים, ויתן סכך כשר במקומו, וחוזר ונוטל נסר אחד ויתן סכך כשר במקומו, על פני כל הסוכה, ובכך מכשיר את כל הסוכה. כאילו סיכך בתחלה בכל הנסרים לשם סוכה. ומותר לישוב אפילו תחת הנסרים.

ואם הנסרים רחבים מד' טפחים ו"א⁴ שפסולה שהרי זה כמסכך בנסר שיש בו ארבעה כדלעיל דף יד. ו"א⁵ שיכול לנענע את כל הנסרים, ובכך מכשיר את כלל הסוכה⁶ שבכך מוכיח שיוודע

¹ שו"ע ונו"כ תרלא ט

² וכ"ש אם היה מעזיבה על הנסרים והסיר המעזיבה ואח"כ פקפק הנסרים דבודאי מהני דהא עביד מעשה רבה לשם סוכה. מ"ב שם ס"ק כב

³ ואינו מועיל אם רק יסיר את המסמרים, אלא צריך לנענע שלהלכה אין פוסקים כדעת הרא"ש והטור שמועיל רק הסרת המסמרים. מ"ב שם ס"ק כד

⁴ דעת הרמב"ם כמבואר בבה"ל שם ד"ה או שיטול שהביא כל הדעות שלפנינו

⁵ דעה הראשונה במחבר שם ומשמע דהכי ס"ל דהלא כתבה בסתם.

⁶ ואף על פי שאלו לא היתה כאן תקרה מתחלה ועכשיו הוא בא לסכך בנסרים של ד"ט לשם סוכה היה פסול מדרבנן וכנ"ל דף יד. משום גזרת תקרה שלא ישב תחת קורת ביתו ויאמר מה לי זה מה לי חדשה, כאן שונה דזו תקרה היתה וזה בא לעשות מעשה להסיר מסמרים שלה ולנענעה לשם סוכה זה מוכיח שיוודע שאמרה תורה תעשה ולא מן העשוי ותו ליכא למגזר משום תקרת ביתו. מ"ב שם כה

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

שאין זו תקרת ביתו, וי"א⁷ שאינו מועיל לנענע את כל הסכך אלא יכול להסיר שני נסרים⁸ ולהניח סכך כשר ושוב ליטול שני נסרים ולהניח סכך כשר על פני כל הסוכה⁹. וי"א¹⁰ שיכול ליטול נסר וליתן סכך¹¹ כדלעיל.

ולפי מה שנתבאר לעיל דף יד. שהיום נהגו שלא לסכך כלל בנסרים אפילו פחותים מארבעה, יש ליזהר שלא לסמוך על נענוע או נטילת אחד ונתנית סכך אם לא בשעת הדחק¹².

ב. בנסרים משופיין ... גזרת כללים

מותר לסכך¹³ בנסרים שאין רחבן ארבעה טפחים ואפילו אם הם משופיין ודומין לכלים ואפילו הם צבועים, ואף על פי שהן ראויים לשיבה, וגם הן ראויין להשתמש בהן להניח פירות וכברות על גביהן שהרי הן רחבין קצת, אעפ"כ אינן מקבלין טומאה אם אינן מיוחדין לא לשיבה ולא לשום תשמיש, אלא עומדין לבנין או לסתירה.

דף טו:

ג. במעדיף ... נתונים שתי נותנן ערב נותנן שתי

⁷ דעת הגר"א כשיטת רש"י והר"ן להחמיר, דאף לדעה קמיתא לא שרי בנוטל אחת מבינתים כשנסרים רחבים ד' טפחים, כי אם כשמתרמי שני פסלים באמצע.

⁸ שהוא שיעור סוכה ויותר

⁹ לפי מאי דקי"לבסימן תרל"ב דסכך פסול פוסל באמצע בארבעה טפחים מיתוקמא כגון דהוו שני פסלים באמצע ואין מן הדופן עד הפסל ד' אמות [כגון דהוי ח' אמות מצומצמות וכשעושה נסר ופסל מצד אחד ד' פעמים וכן מצד השני איתרמי שני פסלים באמצע] הלכך מתכשר מתורת דופן עקומה [רש"י ור"ן] וכן משמע בביאור הגר"א. אכן בב"ח כתב דלדעת הרא"ש והטור כיון דעביד מעשה בנסרים תו אין על הנסרים הנשארים שם סכך פסול וכולם מתכשרי בשנותן נסר ופסל נסר ופסל בכל. ופה א"צ להעדיף סכך הכשר על הפסול דגם הסכך הפסול נתכשר ע"י המעשה שנמל אחת מבינתיים.

¹⁰ דעת המגן אברהם כסברת הב"ח לדעת הרא"ש והטור.

¹¹ דכיון שעשה מעשה שנמל נסר מבנתיים ונתן סכך כשר מהני מעשה זו להכשיר אף מקום הנסר שבצדו.

¹² מ"ב שם ס"ק כו מהפמ"ג וחיי"א ושאר אחרונים ולפלא שהשו"ע הרב לא הזכיר זה אלא התיר בסתם וגם לא הזכיר כלל היתר על ידי נענוע, אלא הזכיר רק נוטל אחד וכו' ואפשר דס"ל שזה מהני גם בזמן הזה מכיון שהוא מעשה גדול וניכר היטב שאינו תקרה שהרי יש שם סכך בין הנסרים, וכעין שכתב במ"א בדעת הרמב"ם "כשנוטל אחת מבינתיים אפילו כשיש בהן ד"ט שרי לכו"ע דהרואה יראה שהוצרך לתת פסל בינתיים ולא יבוא לישב תחת תקרת הבית". אך אם מנענע אע"ג שמעיקר הדין מהני אך בזמן הזה יש לחוש גם בזה לגזירת תקרה וצ"ע.

¹³ שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תרכט סעיף לא

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

סיכך¹⁴ בסכך פסול ובסכך כשר ואינן מעורבין זה עם זה, אלא כל אחד ואחד מונח על הסוכה בפני עצמו, זה בצד זה, אינו צריך שיהיה בסכך הכשר רוב כנגד הפסול, אלא אפילו אם הן מחצה על מחצה ג"כ הסוכה כשרה, שכך הוא הלכה למשה מסיני שהסכך הצריך להסוכה אינו צריך להיות רוב מן הכשר לסיכוך אלא חצי הסכך בלבד, והוא שלא יהיה מסכך הפסול ארבעה טפחים במקום אחד בסוכה גדולה, או שלשה טפחים בסוכה קטנה, שאין בה כי אם שבעה טפחים על שבעה טפחים.

ובחשבון הסכך הפסול להחשב כרוב¹⁵, הסמוך לדפנות אינו בכלל החשבון שהרי עליו אנו אומרים דופן עקומה עד ארבע אמות, ונחשב הסכך הפסול הזה כאילו הוא מהדפנות, ולפיכך על אף שבסכך הכולל של שטח הסכך הפסול יש יותר סכך פסול, מ"מ אם במרכז הסוכה יש יותר סכך כשר הסוכה כשירה, אמנם אין לשבת תחת הסכך הפסול הסמוך לדפנות שהרי אמרינן עליו 'דופן עקומה'.

ואפילו אם סכך הכשר הוא קל וקלוש כדינו בענין שהכוכבים נראים מתוכו, וסכך הפסול אין הכוכבים נראים מתוכו וכגון שסיכך בשפודין שהן סכך פסול והניח ריוח בין שפוד לשפוד כמלא שפוד, ונתן שם סכך כשר קל וקלוש כדינו¹⁶, הרי זו כשרה מן התורה.

אלא שלפי שהאדם¹⁷ אי אפשר לו לצמצם למלאות כל האויר שבין שפוד לשפוד בסכך כשר שלא יהיה שום אויר משהו בין השפוד לסכך הכשר, ונמצא שסכך הפסול הוא מרובה על הכשר שהרי אין בין שפוד לשפוד אלא כמלא שפוד בצמצום, וגם מקום זה אינו מלא מסכך כשר אלא נשאר אויר משהו בינו לסכך הפסול, לפיכך אין סוכה זו כשרה אלא אם כן העדיף מעט סכך הכשר ונתנו על הפסול, שאז בודאי נתכסה כל האויר שבין שפוד לשפוד.

וכן אם היו השפודין נתונים שתי דהיינו לאורך הסוכה, והקנים של סכך הכשר נתונים ערב דהיינו לרוחב הסוכה, שאז על כרחך אם אינו נותן ראשי

¹⁴ שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תרלא סעיף י יא

¹⁵ אור שמח על הרמב"ם פ"ה מהל' סוכה ה"א

¹⁶ שנמצא שסכך הפסול הוא מרובה על הכשר כשיעור האורך שבסכך הכשר שהכוכבים נראים מתוכה, מכל

מקום כיון שאורך ורוחב מקום המסוכך בסכך כשר הוא כאורך ורוחב מקום המסוכך בסכך פסול

¹⁷ שו"ע ונו"כ תרלא ה

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

הקנים על השפוד, הרי הן נופלים לארץ, ואם כן על כרחך בודאי מתכסה כל האויר ולא נשאר אפילו אויר משהו בין השפודין לסכך הכשר. והסוכה כשירה. ואפילו אם נתן הכשר ערב בין כל שפוד ושפוד שלומר שנתן הכשר שם לרחבו בין השפודין ודחקו ביניהן שלא יפול משם לארץ. כשרה¹⁸.

ד. סנכה בכלאי כלים פסולה

כל דבר שהיה ראוי לקבל טומאה שעה אחת¹⁹, אף על פי שאחר כך נטהר מלקבל טומאה, כגון כלים שנשברו ואין בשבריהן כשיעור הראוי לקבלת טומאה, וכן מטליות שבלו ולא נשתייר בהן שלש אצבעות על שלש אצבעות, ששוב אין מקבלין טומאה, וכן ידית של כלי שנשברה מן הכלי, שבעודו מחובר לכלי היה מקבל טומאה כמוהו, ועכשיו נטהר מלקבל שום טומאה. כל אלו כיון שפעם אחת היו ראויין לקבלת טומאה, גזרו חכמים עליהם שלא לסכך בהן לעולם, שמא יבוא לסכך בשברים שעדיין לא טיהרו²⁰. ואם עבר וסיכך סוכתו פסולה כמו המסכך בסכך שהוא פסול מן התורה.

וכן גם חצים שנתחבו פעם אחת לראש הברזל או שפודי עץ משולבים בברזל, אפילו אם חזר ופירקם פסולים, כיון שפעם אחת היו ראויים לקבל טומאה נשאר שם פסול עליהם²¹.

י"א²² שהלוקח כלי עץ, כגון כסא, ספסל, מטה, ארון, וכדומה, וחזתו לנסרים דקים כדי להכשירו לסכך, ולא ניכר כלל על הנסרים שהם באים מכלים, מותר לסכך בהם שאין לחשוש בהם שמא יבוא לסכך בשברים שלא טיהרו. ויש אוסרים²³.

¹⁸ מ"ב שם ס"ק ב ועיי' בביאור הלכה שם ד"ה ונתן שהמ"א העתיק דברי רש"י ואם אינו נותן ראשי הכשר על הפסול נופל לארץ והלכך הו"ל הכשר מרובה ותמהו האחרונים [הפמ"ג וכן הבגדי ישע] זהו שייך רק לשיטת רש"י דהסוגיא אולא למ"ד פרוין בעומד אסור והלכך בעינן שיהא הכשר מרובה, אבל השו"ע הלא אויל לשיטת ר"ת ור"ת דהסוגיא אולא למ"ד פרוין בעומד מותר, רק משום דא"א לצמצם שימלא כל האויר ונמצא הפסול מרובה, אבל כי משנינן שנותן הכשר ערב דהיינו שדוחק כל חתיכת קנה לרחבו בין שפוד לשפוד, או אפשר שיתמלא כל האויר ונמצא פרוין בעומד ומותר.

¹⁹ שו"ע נו"כ תרכט ב

²⁰ רמב"ם פ"ה מהל' סוכה ה"ב

²¹ מ"ב שם ס"ק י

²² ערוה"ש סעי' ה', מנחת שלמה להגרשו"א זצ"ל סי' כ"ב, שו"ת צי"א חי"ג סי' ס"ו ומעיד כן להתירא בשם הגר"ש סלנט זצ"ל מרא דארעא קדישא

²³ מקראי קודש סוכות ח"א סי' י"ד (ועיי"ש שמסיק להתיר בשעת הדחק), שו"ת שבה"ל ח"ג סי' צ"ה, שו"ת להורות נתן ח"ז סי' מ"ד.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

ארונות וארגזים גדולים שנפחם יותר מארבעים סאה (576 ליטר – לחזו"א) כיון שאינם מקבלים טומאה²⁴ מותר²⁵ לכו"ע לחתוך מהם נסרים ולסכך בהם.

כלים שאפילו בשלמותן לא היו מקבלין טומאה אלא מדרבנן, ו"א שאם נשברו מותר לסכך בהן²⁶. וי"א²⁷ שאסור. לפיכך כל פשוטי כלי עץ הרחבים קצת שראוי להניח עליהם דבר, כגון שולחן מדף, מרדה, שגזרו חכמים עליהם טומאה לפי שהן דומין לבית קבול לפיכך אין לסכך בהן, וכן אין להניחן על גבי הסכך להחזיקו, ולדעה השניה אפילו אם נשברו כיון שהיו ראויים לקבל טומאה שעה אחת גזרו עליהן. ובשעת הדחק²⁸ יש לסמוך על דעה ראשונה וכשרים לסיכוך.

²⁴ כמבואר ב כלים פכ"ד מ"ג

²⁵ ערוה"ש סעי' ה', ועיין בקהלות יעקב עמ"ס סוכה סי' י"ט.

²⁶ מ"ב שם ס"ק ה' י

²⁷ שו"ע הרב שם סעי' יד כדעת המג"א

²⁸ מ"ב שם ס"ק י'. וקצת צ"ע דבס"ק ה כתב בפשיטות שראוי לסיכוך, וכאן התיר רק בשעת הדחק. ועיין בשו"ת מנח"י ח"א סי' פ"ב, ובמנחת שלמה סי' כ"ב, עפ"י הנתיב היים על גליון השו"ע. שיש לחלק ולומר שבס"ק י מיירי שגם אחרי שנשבר ראוי עדיין לשימוש בשעת הדחק, לכן אסר לסכך בו או להעמיד בו הסכך אם לא בשעת הדחק ובס"ק ה מיירי שנשבר עד שאין ראוי לכולם לכן התיר אף לכתחילה.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>